

Oznaka poročila: ARRS_ZV_RPROG_ZP_2008/643

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH RAZISKOVALNEGA PROGRAMA V OBDOBJU 2004-2008

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROGRAMU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem programu

Šifra programa	P6-0156
Naslov programa	Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine
Vodja programa	11544 Metka Kordigel Aberšek
Obseg raziskovalnih ur	10.200
Cenovni razred	A
Trajanje programa	01.2004 - 12.2008
Izvajalke programa (raziskovalne organizacije in/ali koncesionarji)	589 Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta 2565 Univerza v Mariboru Filozofska fakulteta

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

2. Poročilo o realizaciji programa raziskovalnega programa¹

Znanstvenoraziskovalni program programske skupine je bil usmerjen v tri raziskovalna področja: v preučevanje slovenskega jezika, v preučevanje slovenske književnosti ter v preučevanje poučevanja slovenščine.

Prvo težišče raziskovanja **jezikoslovne** ekipe programske skupine je bilo usmerjeno v preučevanje besedja v panonskih govorih. Zbirala so se poimenovanja predmetnosti z različnih področij, še posebej lončarska in vinogradniška terminologija, posebna pozornost je bila posvečena imenoslovju, zlasti zbiranju prekmurskih toponimov in mikrotoponimov. Ugotavlja se, da se v prekmurski narečni lončarski terminologiji prepletajo izvirna slovenska poimenovanja izdelkov, orodij, pripomočkov in delovnih postopkov s prevzetimi. Ta so večinoma germanskega izvora, prek nemščine so največkrat prevzeti tudi romanizmi, madžarskih prevzetih izrazov je v lončarski terminologiji malo. Prevzete besede so zvečina izposojenke, tujk, ki so bile v narečje sprejete iz knjižnega jezika, je zelo malo. Nekatere od prevzetih besed so bile sprejete v slovenski knjižni jezik, ostale pa so s stališča knjižnega jezika označene kot pogovorne, nižje pogovorne, narečne ali žargonske ali pa živijo samo v narečju. Prekmurski toponimi in mikrotoponim pa odražajo vse glasoslovne in oblikoslovne značilnosti prekmurskega narečja. Ugotavlja se, da so zemljepisna imena enobesedna (samoedninska ali samomnožinska) ter večbesedna. Glede na motivacijsko podstavo je zbrano besedje mogoče razvrstiti v več pomenskih skupin. Zbrana imena so zvečina izvorno slovenska, v podstavi nekaterih poimenovanj pa so tudi v časovno različnih jezikovnozgodovinskih obdobjih prevzete besede iz stičnih jezikov (iz /preko nemščine in madžarščine).

Drugo težišče je bilo usmerjeno v raziskovanje besedotvornih, terminoloških, leksikoloških in frazeoloških lastnosti sodobnega slovenskega jezika. Obdelane so bile lastnosti pridevniških tvorjenk, in to na podlagi gradiva, zajetega v poskusni Besednodružinski slovar slovenskega jezika. S terminološkega vidika je bila raziskana poimenovalna raznolikost za pomensko organizirane leksemseke združbe na časovni osi stotih let (1904-2004) z namenom, da se poiščejo vzroki za precejšnje terminološko raznolikost. Ugotovljeno je, da so različna poimenovanja slovenskih avtorjev pogojena z opazovanjem različnih tipov leksikalne

povezanosti, s čimer se potrjuje kompleksnost leksikalnih mrež, v katere vstopajo leksemi na podlagi svoje pomenskosti. Raziskave slengovske frazeologije so pokazale vpliv spleta kot nove oblike medija, ki omogoča še hitrejše širjenje in spreminjanje slenga na zanj osrednjih prvinah, tj. disfemizmu, medjezikovnosti in besedni igri. Medmrežje kot nov prenosnik zaradi množične dostopnosti slengovske jezikovne prvine pomika iz zaprtih in pogosto obrobnih družbenih komunikacijskih položajev v javne in množične, saj so našli svoje mesto celo v oglaševanju.

Tretje težišče jezikoslovnega raziskovanja je bilo usmerjeno v inventarizacijo narečnega besedja za načrtovani slovar severozahodnoprleškega govora in jezikoslovno analizo doslej evidentiranega narečnega besedja. Z večletnim terenskim zbiranjem besedja in izpisovanjem narečnega besedja iz slovstvenih in jezikoslovnih del vzhodnoštajerskih avtorjev ter preverjanjem tega gradiva pri narečnih informatorjih je bilo nabranih blizu 10.000 besed, ki bodo iztočnice geselskih člankov v načrtovanem slovarju. Vzoredno so nastajale analitične dopolnitve o glasoslovnih in drugih slovničnih lastnostih tega besedja (dialektološki fonetični zapis besede, oblikoslovna in oblikoglasna podoba pregibnega dela evidentiranega besednega korpusa), pomensko-razlagalni ekvivalenti posameznih besed, dodatki o njihovi besednozvezni in frazemski rabi oz. ponazarjalno gradivo. Na podlagi evidentiranega narečnega besedja je že nastalo nekaj jezikoslovnih obravnav tega gradiva: s pomočjo slušno-instrumentalne analize je bila določena natančna glasoslovna podoba obravnavanega govora, ki poleg tipičnih prleških značilnosti (npr. skorajda zrcalna sestava dolgo- in kratkonaglašanih samoglasnikov) kaže tudi nekaj samosvojih posebnosti (položajne samoglasniške ter nove e-jevske in o-jevske različice, vokalizacija besednih končajev), posebej so bile predstavljene nekatere jezikovne prvine (glasovje, slovnične kategorije, besedotvorni algoritmi), ki so v govor prišle z dolgoletnim prevzemanjem iz nemščine oz. so posledice interferenc s tega jezikovnega območja, raziskana je bila besedotvorna podoba obravnavanega narečnega besedja: narečni besedotvorni načini in njihovi posebni morfemi, samosvoja razvrstitev pomenov posameznih tvorjenskih skupin, naglasne posebnosti narečnih besednih tvorjenk itd., oblikoslovna in oblikoglasna podoba evidentiranega narečnega besedja.

Četrto težišče jezikoslovnega raziskovanja je bilo usmerjeno v *preučevanje besedja* in je na novo opredelilo odnos med osrednje- in vzhodnoslovensko jezikovno različico (odnos med dvema slovenskima knjižnima normama do sredine 19. stoletja ter narečne in pokrajinske različice, ki so pomembno oblikovale razlikovalno slovensko alpsko in panonsko besedje), opravljena je bila analiza besedil prekmurskih (npr. Rogan, Kuzmič) in vzhodnoštajerskih avtorjev (Parhamer, Čebul, Volkmer, Slomšek, Caf) primerjalno z osrednjeslovenskimi (npr. zahodnimi pisci, Vertovec, ali koroškimi: Tinjski rokapis). Izhodišče za diahrono raziskavo slovenskega besedja so bili slovarji slovenskega jezika od 16. do 19. stoletja in prikaz razvojnega loka slovenskega slovaropisja v tem obdobju. Slovensko slovaropisje se je v tem času razvijalo v treh geografskih pasovih, ki so zaznamovali tudi podobo besedja, zapisanega v posameznih slovarjih. Glede na to prepoznavamo tri glavne smeri v slovenskem slovaropisju od Megiserja do Pleteršnika, in sicer osrednjeslovensko, zahodnoslovensko in severno- ter vzhodnoslovensko. Analiza besedja, predstavljenega v starejših slovenskih slovarjih do Pleteršnika, je pokazala, da se osnovno panonsko besedje, ki je bilo podedovano iz praslovanščine, ne razlikuje od osrednjeslovenskega (npr. baba, delati, imeti, mati, zlato, žena) - prevladujejo prepoznavni izrazi za poljedelstvo, živinorejo in vinogradništvo (ogon, srp; krava, tele; trs, gorica, vino). Pomembnejše novosti v oblikovanju slovenskega besedišča se pojavijo z nastajanjem razlikovalnega slovenskega panonskega besedja, ki je razvojno utemeljeno v cirilmetodijskem obdobju in se kaže v izvirnem panonskem pomenu (rabota ' tlaka' → rabočnjak 'nahrbtnik', vrh, vrhnji → 'smetana', ograditi → ograd 'ograjen vrt'), obliki ali glasovni različici (npr. birenj 'mera', bize 'hlače iz belega platna, ki so jih nosili ob Muri', bratva 'trgatev'). To pa je v sintezi omogočilo izdelavo modelov za slovensko zgodovinsko slovaropisje, in sicer na primeru Roganovega, Kuzmičevega, Parhamerjevega, Čebulovega, Volkmerjevega, Slomškovega in Cafovega besedja, slovarski model pa je bil narejen tudi za izdelavo jezika Vertovčeve Vinoreje (primer osrednjeslovenskega jezika).

Peti sklop jezikoslovnih raziskav je bil usmerjen v instrumenalno-slušne analize spontanega narečnega govornega gradiva. Računalniška obdelava govornega gradiva z instrumenalno-slušno fonetično analizo je pomembna zaradi hitrih možnosti povezave z drugimi raziskovalnimi subjekti v Sloveniji in tujini in omogoča natančne analize še nedodelanih oz. nejasnih problematičnih fonetičnih pojavov. Možnosti (tudi interdisciplinarnega) povezovanja so velike in omogočajo razširjanje kroga raziskovalcev narečne in knjižne fonetike v Sloveniji in tujini, vključevanje študentske populacije (slovenistov in neslovenistov) idr. Že v času delovanja programske skupine smo se predvsem jezikoslovci-dialektologi povezovali in uspešno sodelovali pri razreševanju fonetičnih in fonoloških nejasnosti. V ta namen smo sodelovali z uporabniki znanja in sicer s Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru v projektu »Razvoj in vrednotenje jezikovnih virov in komponent za strojno simultano prevajanje slovenskega govora (projekt PREGO)«.

Delo **literarnozgodovinske** skupine programa je teklo po zastavljenih načrtih, pri čemer so se razvila številna področja v literarni vedi, zlasti novi in poglobljeni metodološki pristopi pri raziskovanju slovenske dramatike, esejistike, proze, tematologije in aktualnih literarno-teoretičnih vidikov slovenske književnosti, ki je na vseh ravneh vpeta v srednjeevropski prostor. V tem okviru je treba izpostaviti preučevanje slovenske dramatike, *Silvija Borovnik: Slovenska dramatika v drugi polovici 20. stoletja*. Izsledki kažejo, da zaznamujejo dramatiko prvih povojnih let bolj skromni umetniški poskusi, med katerimi pa se najdejo tudi nekatera ambicioznejša dela. Zvrstno se gibljejo med vojno dramo na eni in nadaljevanjem predvojne meščanske drame ter satirične komedije na drugi strani (zlasti pri Miri Mihelič ali delno pri Ferdu Kozaku), v nadaljevanju pa se skladno z navodili socrealistične poetike po vzoru Sovjetske zveze oklepajo vzorcev kmečke drame, ki je navadno nekoliko propagandno obarvana tudi s sodobno tematiko tedanjega socialističnega časa (pri Ivanu Potrču, Antonu Ingoliču). V tej monografiji so predstavljeni naslednji avtorji in avtorice: Mira Mihelič, Ivan Mrak, Igor Torkar, Vitomil Zupan, Jože Javoršek, Andrej Hieng, Primož Kozak, Dominik Smole, Dane Zajc, Gregor Strniša, Peter Božič, Venko Taufer, Rudi Šeligo, Tone Partljič, Dušan Jovanović, Drago Jančar, Evald Flisar, Milan Jesih, Emil Filipič, Ivo Svetina, Matjaž Zupančič, Vinko Möderdorfer, Draga Potočnjak.

Raziskovanje je bilo usmerjeno tudi k pripovedni prozi. V tem kontekstu je treba najprej izpostaviti preučevanje Jančarjeve pripovedne proze (*Miran Štuhec: Narativni postopek v novelah in kratki prozi Draga Jančarja*), v okviru katerega je bila določena narativna struktura Jančarjevih kratke proze in novel oziroma prepoznani mehanizem, ki v invariantni obliki deluje v posameznikovih besedilih. Drugi del je bil usmerjen k signalom, ki z avtorjevim glasom in preko izbranega besedja ter skozi poetiko pogleda presevajajo posamezna besedila iz korpusa. V smislu literarnovednih raziskav moramo posebej izpostaviti še preučevanje sodobne slovenske kratke pripovedne proze (*Blanka Bošnjak: Premiki v sodobni slovenski kratki prozi*), v okviru katere so bila na diahroni in sinhroni ravni obravnavana različna problemska vozlišča sodobne slovenske kratke proze osemdesetih in devetdesetih let 20. st. Posebna raziskovalna pozornost je bila usmerjena k literarnostilnim opredelitvam sodobne slovenske kratke proze ter tipologiji (postmodernistični, ultramodernistični, iracionalistično-mistični, neorealistični, minimalistični in posteksisencialistični tip), ki izhaja iz dveh razvojnih paradigem. Z znanstveno analizo so bile izpostavljene značilnosti narativnega sistema in vloga subjekta v obravnavani prozi, preučeni pa so bili tudi pojavi mitologizacije v izbranem korpusu besedil. Preučevanje proze je obsegalo še raziskovanje miselne proze Vladimirja Bartola (*Miselna proza Vladimirja Bartola*: Bartolova miselna proza se je pokazala kot presečišče treh avtorjevih interesov: psihologije, lastne osebnosti in književnosti. Opravljena je bila analiza dialektike korpusa Bartolove miselne proze, in sicer tako, da je sledila problemskim poudarkom, jezikovni in slogovni podobi ter literarnozvrstnemu vidiku), baročne pridige (*Baročna pridiga skozi optiko sodobne slovenske kratke proze*), zatem še vloge stereotipov v sodobni slovenski kratki prozi, mitologizacije v slovenski kratki prozi osemdesetih in devetdesetih let dvajsetega stoletja, pripovedne proze Kajetana Koviča ter literarnega ustvarjanja slovenskih književnic v Avstriji. Raziskave s področja preučevanja **poučevanja slovenščine** so bile usmerjene k reševanju dveh vrst vprašanj: *prva skupina* raziskav je bila usmerjena v merjenje uspešnosti t. i. dvotirne variante na učenca osredinjenega komunikacijskega modela poučevanja književnosti na stopnji, ko je pouk književnosti usmerjen v razvijanje recepcijske sposobnosti predvsem mladinske književnosti. Da bi izmerili uspešnost modela, smo oblikovali inovativen instrumentarij, za katerega smo pričakovali, da bo mnogo občutljivejši kot klasični vprašalniki in testi znanja, saj je dajal otrokom možnost izražanja literarnoestetskega doživetja in dokazovanja sposobnosti razumevanja in vrednotenja literarnega besedila po posameznih segmentih recepcijske sposobnosti ne le s pomočjo jezikovnih sredstev ampak tudi s pomočjo nejezikovnih diferenciranih znakov in posrednega upovedovanja s produktivnimi preizkuševalnimi metodami. Evalvacija rezultatov je pokazala, da je na učenca usmerjeni dvotirni komunikacijski model književne vzgoje uspešnejši od klasičnega enotirnega. *Druga skupina* literarnodidaktičnih raziskav je bila usmerjena v problem multikulturnega poslanstva književne vzgoje. Natančno preučevanje etične komponente pravljiskih literarnih besedil, reprezentativnih za kanon zunajcivilizacijskega kroga, in njihova recepcija pa sta pokazala, da mimetično vživljanje v književne osebe v literarnih besedilih drugih narodov in civilizacij spodbuja sposobnost empatije v drugačen (ne-vajen) način mišljenja in čustvovanja in moralnega razsojanja ter s tem toleranco do drugačnosti. Eksperimentalno smo preverili relevantno vsebino horizonta pričakovanja slovenskih otrok - in ugotovili, da otroci nimajo potrebnih informacij (sodb), pričakovanj, ki bi bile nujno potrebne za razumevanje tujecivilizacijskega pravljiskega besedila. In vendar smo v eksperimentu dokazali, da poznavanje strukturnih značilnosti pravljiskega književne vrste ter zakonitosti, na katerih temelji pravljisko književno dogajanje, otrokom omogoča podoživeti "tuje", "nenavadno" književno dogajanje, idetificirati, kdo v besedilu je nosilec etičnega in kdo njegov protikarakter - in nato ovrednotiti literarno besedilo glede na njegovo etično sporočilo.

3. Ocena stopnje realizacije zastavljenih raziskovalnih ciljev²

V okviru programske skupine smo opravili tudi **samoevalvacijo**, ki je pokazala zadovoljive rezultate. Opravljeno raziskovalno delo je dostopno nacionalni in mednarodni javnosti, in sicer: 47 izvornih znanstvenih člankov, 8 znanstvenih monografij, 43 samostojnih znanstvenih sestavkov oz. poglavij v monografskih publikacijah ter 70 objav prispevkov (oz. povzetkov prispevkov) na znanstvenih konferencah. V tem kontekstu velja opozoriti na dejstvo, da so raziskave na področju jezikoslovja in literarne didaktike longitudinalne ter obširne in da napovedujemo objavo teh rezultatov v monografijah do konca leta 2008. Samoopazovanje razmerja med temeljnimi in aplikativnimi vsebinami je pokazalo, da so vsebine instrumentalnofonetičnih raziskav konkretno uporabne za raziskovanje različnih socialnih in funkcijskih zvrsti (slovenskega) jezika. Temeljne vsebine literarnoreceptijskih ter literarnodidaktičnih raziskav doživljajo direktno aplikacijo v literarnodidaktičnih modelih, ki smo jih realizirali v didaktičnih instrumentarijih beril za vsa tri triletja, in v didaktičnih navodilih učiteljem v literarnodidaktičnih priročnikih. V okviru vpetosti raziskovanja programske skupine na ravni projektov velja izpostaviti projekta "Razvoj in vrednotenje jezikovnih virov in komponent za strojno simultano prevajanje slovenskega govora (projekt PREGO)"; sodelovanje je potekalo z jezikovnega vidika; ter "Parents: Training most powerful Supporters and Guiders of Diasabled People" (projekt Leonardo da Vinci).

4. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega programa³

--

5. Najpomembnejši znanstveni rezultati programske skupine⁴

		Znanstveni rezultat	
1.	Naslov	SLO	SILVIJA BOROVIK: Slovenska dramatika v drugi polovici 20. stoletja.
		ANG	Slovene drama in the second half of 20th century
	Opis	SLO	Dramatiko prvih povojnih let zaznamujejo bolj skromni umetniški poskusi, med katerimi pa se najdejo tudi nekatera ambicioznejša dela. Zvrstno se gibljejo med vojno dramo na eni in nadaljevanjem predvojne meščanske drame ter satirične komedije na drugi strani, v nadaljevanju pa se skladno z navodili sorealistične poetike po vzoru Sovjetske zveze oklepajo vzorcev kmečke drame, ki je navadno nekoliko propagandno obarvana tudi s sodobno tematiko tedanjega socialističnega časa.
		ANG	The dramatics of the first years after the war are marked by rather modest artistic attempts, among which there are also some ambitious works. According to the branch they move between the war drama on the one side and the continuation of the pre-war bourgeois drama and satyr comedy on the other side, but in continuation according to the instructions of socialist poetics after the model of the Sovjet Union they stick to models of farmer drama being ordinarily coloured with propaganda also by modern themes of socialism of those times.
	Objavljeno v	Ljubljana: Slovenska matica, 2005	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
COBISS.SI-ID	221718272		
2.	Naslov	SLO	BLANKA BOŠNJAK: Premiki v sodobni slovenski kratki prozi.
		ANG	Shifts in the Slovene short prose
	Opis	SLO	Znanstvena monografija na diahroni in sinhroni ravni obravnava različna problemska vozlišča sodobne slovenske kratke proze osemdesetih in devetdesetih let 20. st. Členjena je na štiri temeljne vsebinske dele: v prvem so predstavljene literarnostilne opredelitve sodobne slovenske kratke proze, v drugem izvorna tipologija, ki izhaja iz dveh razvojnih paradigem, v tretjem so znanstveni analizi izpostavljene značilnosti narativnega sistema in vloga subjekta v obravnavani prozi, četrti del monografije pa je namenjen predvsem prikazu različnih pojavov mitologizacije v izbranem korpusu besedil.

			Scientific monograph discusses different problem knots of Slovenian short prose of eighties and nineties of 20th century in a diachronic and synchronic level. It is divided into four parts: in the first, the definitions of literary styles of modern short prose are presented, and in the other the original typology deriving from development paradigms, in the third there is a scientific analysis of characteristics of the narrative, and the fourth part of the monograph is mainly dedicated to the presentation of different phenomena of mythologisation in a chosen corpus of texts.
	Objavljeno v		Maribor: Slavistično društvo Maribor, 2005. (Zora, 38).
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		55698689
3.	Naslov	SLO	MELITA ZEMLJAK JONTES Trajanje glasov štajerskega zabukovškega govora, Instrumentalno-slušna analiza
		ANG	Duration of voices in speech of Zabukovje, Štajerska. An instrumental auditive analysis
	Opis	SLO	Monografija je predstavitev novega načina raziskovanja narečnega govornega gradiva. Njen osrednji namen je bil uporabiti in prirediti orodja in izsledke instrumentalne fonetike ter tako razviti metodo analiziranja slovenskega narečnega glasovja in prozodije s stališča pogostnosti in trajanja glasov.
		ANG	The monograph is a presentation of the new way of researching dialectological spoken material. Its central intension was the use and adoption of the tool and results of instrumental phonetics and by this to develop a method of analysing of Slovenian dialectological vocalism and prosody from the point of view of frequency and duration of voices
	Objavljeno v		Maribor: Slavistično društvo Maribor, 2004. (Zora, 30).
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		53888001
4.	Naslov	SLO	IRENA STRAMLJIČ BREZNIK: Besednodružinski slovar slovenskega jezika. Poskusni zvezek za iztočnice na B. - Priročniki 1.
		ANG	Dictionary of Word Families in Slovenian Language Test Edition for Starting points on B- Handbooks 1
	Opis	SLO	Monografija najprej vsebinsko opredeljuje teoretična izhodišča, obseg, namen, zgradbo in uporabo, ki ji sledi kratek in sistematičen prikaz tvorbenih vzorcev slovenščine za posamezne besedne vrste. Prvi del zaokroža izčrpen popis domače in temeljne tuje besedotvorne literature ter slovarskih virov. Temu sledi slovarski del, ki prinaša 10 606 tvorjenk, urejenih v 639 besednih družin. Tretji del vsebuje abecedno urejen seznam vseh tvorjenk s temeljnimi oblikoslovnimi lastnostmi, z navedbo vira izpisa in številko besedne družine ter podatkom o številu pojavitev po korpusu FIDA.
		ANG	The monograph defines contents of theoretical starting points, range, purpose, construction and use followed by a short and systematic overview of formation patterns of Slovenian language for individual sorts of words. The first parts rounds up an extensive list of domestic and fundamental international coinage of words literature and lexicographical sources. This is followed by the second lexicographic part bringing up 10 606 creations regulated in 639 word families. The third part contains an alphabetically ordered list of all creations with fundamental characteristics of morphology.
	Objavljeno v		Maribor: Slavistično društvo Maribor, 2004 (Zora)
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		53888769
5.	Naslov	SLO	METKA KORDIGEL ABERŠEK: Didaktika mladinske književnosti
		ANG	Didactics of children's literature
	Opis	SLO	Monografija predstavlja didaktični koncept književne vzgoje ob mladinskih literarnih besedilih in temelji na estetiki recepcije, spoznanju o strukturiranosti recepcijske zmožnosti ter na principu sistematičnega razvijanja recepcijske zmožnosti v okviru vsakega strukturnega elementa. Pri tem ponuja inovativen pristop k motiviranju otrok za literanoestetsko

		doživetje, metodično raznolikost za spodbujanje zaznavanja, razumevanja, vrednotenja literarnih besedilnih signalov ter orodja za evalvacijo razvoja segmentov učenčeve recepcijske.
	ANG	The monograph presents the didactic concept of literature education through children's literature, based on the reception aesthetics and knowledge about the structured nature of reader's reception skill. It suggests the systematic developmental process of each structure element of reader's reception skill. It offers an innovative approach to motivating children for reading children's literature, methodical variety of encouraging the process of perception, understanding and interpretation of literary elements and means for evaluation of development of reception skill.
Objavljeno v	Ljubljana: Zavod Republike slovenije za šolstvo: 2008	
Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
COBISS.SI-ID	238960128	

6. Najpomembnejši družbeno-ekonomsko relevantni rezultati programske skupine⁵

Družbeno-ekonomsko relevantni rezultat		
1.	Naslov	SLO BOROVIK, Silvija. Kratka proza Slovencev v Avstriji.
		ANG Short prose produced by Slovene Carinthian writers
Opis	SLO	Referat se pregledno ukvarja s kratko prozo, ki so jo v drugi polovici 20. stoletja ustvarjali slovenski avtorji in avtorice v Avstriji. Pri tem upošteva tako ustvarjalnost na Koroškem kot tudi na Dunaju. Pri kratki prozi Janka Messnerja opisuje vplive socialnega realizma, ki jih pisatelj presega s satiro in z grotesko. V kratki prozi Florijana Lipuša opozarja na zapisovanje liriziranih slik. Ukvarja pa se še s kratkoproznimi dosežki pri Aniti Hudl, Kristjanu Močilniku in Vinku Ošlaku ter Levu Deteli. Slednji je poseben po svoji modernistični pisavi na avtobiografski podlagi.
	ANG	The paper is concerned with short prose produced in the second half of the 20th century by writers in Austria, in both Carinthia and Vienna. Among Slovene Carinthian writers, the most interesting short prose is produced by Janko Messner. His work displays a clear influence of social realism, which the writer stretches into satire and the grotesque. Distinctive short prose is also written by Florijan Lipuš. The paper mentions also short prose written by Anita Hudl, Kristjan Močilnik in Vinko Ošlak and Lev Detela which is known for his autobiographically based modernistic style.
Šifra		B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v		NOVAK-POPOV, Irena (ur.). Slovenska kratka pripovedna proza, (Obdobja, Metode in zvrsti, 23). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, 2006, str. 37-47.
Tipologija		1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci
COBISS.SI-ID		15041544
2.	Naslov	SLO ŠTUHEC, Miran. Diskurz spolov v slovenski publicistiki Zofke Kvedrove.
		ANG The discourse of sexes in Slovene journalistic texts of Zofka Kveder
Opis	SLO	Referat predstavlja novinarsko delo Zofke Kveder. Osredotoča se na pisanje v slovenščini, vendar pa upošteva kontekst njenih hrvaških in nemških esejev. Na kratko so ugotovitve sledeče: v svojem delu avtorica opozarja na žgoča vprašanja položaja ženske v socialnem, ekonomskem, političnem, kulturnem, moralnem ... kontekstu. Avtorica ostaja zvesta temi do konca svoje novinarske poti. Poleg tega pa nenamerno kombinira temo osvoboditve ženske s poudarjanjem socialnega konteksta. Njena besedila so še zmeraj aktualna.
	ANG	The article deals with journalistic work of Zofka Kveder. It focuses on Slovenian work, but it also takes into consideration Croatian and partly also German essays. In brief the findings are: she introduced the burning issues of woman's position within social, economical, political, cultural, moral etc. relationships and she remained faithful to this topic for the rest of her journalistic carrier; secondly, at work she unintentionally combined the theme of the liberation of a woman through the emphasis of social content. Her texts are in many ways still up-to-date messages.

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega programa v obdobju 2004-2008

	Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
	Objavljeno v	HONZAK-JAHIČ, Jasna (ur.), JENSTERLE-DOLEŽAL, Alenka (ur.). Zofka Kvedrová, (1878-1926) : recepcije její tvorby ve 21. století, (Publikace Slovanské knihovny, 60). 1. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna, 2008, str. 147-156.	
	Tipologija	1.08	Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci
	COBISS.SI-ID	16704776	
3.	Naslov	SLO	RAJH, Bernard. Tipologija in razvrstitev naglašanih samoglasnikov v severozahodnoprleškem govoru.
		ANG	Typology and sorting of Stessed Vocals in North West Speech in Prlekija
	Opis	SLO	Na temelju obsežnega narečnega besednega gradiva sta predstavljena enoglasniški inventar naglašanih samoglasnikov v severozahodnoprleškem govoru ter njegova razvrstitev v besedju in oblikoglasju. Posebej so izpostavljeni oba značilna samoglasniška sestava, brez- in večnaglasnice, nekateri tipi naglašanih besedotvornih morfemov ter naglasne paradigme oz. njihove premene pri samostalniku in glagolu.
		ANG	Based on extensive dialectal lexical material, the author presents the monophthongal inventory of stressed vowels in North-West Prlekija dialect and its lexical and morphonological distribution. The article points out both typical vowel systems, non- and poly-accented words, some types of stressed derivational morphemes, and accentual paradigms and their variation in nouns and verbs.
	Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v	TOPORIŠIČ, Jože (ur.). Škrabčeva misel VI : zbornik s simpozija 2007. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica, 2008, str. [81]-99.		
Tipologija	1.08	Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci	
COBISS.SI-ID	16232712		
4.	Naslov	SLO	KOLETNIK, Mihaela. Prekmursko narečje v medijih.
		ANG	Prekmurje dialect in media texts
	Opis	SLO	Prispevek se osredinja na rabo prekmurskega narečja v popularni glasbi ter analizo (a) prevoda zapisanega knjižnega besedila v prekmursko narečje v filmu Traktor, ljubezen, in rock'n'roll in (b) filmskega govora v filmu Halgato. Izsledki kažejo, da je narečna podstava veliko bolj ekspresivna kot knjižnostandardna in da igralci, rojeni Prekmurci, v neposrednih dialogih govorijo narečno na vseh jezikovnih ravninah.
		ANG	The paper focuses on the use of the Prekmurje dialect in popular music and analyses: (a) the translation of standard language text into Prekmurje dialect in the film Tractor, love and rock'n'roll; and (b) speech in the film Halgato. The results show that the dialect base is much more expressive than the standard language.
	Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v	PEZDIRC-BARTOL, Mateja (ur.). Slovenski jezik, literatura, kultura in mediji : zbornik predavanj. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2008, str. 36-42.		
Tipologija	1.08	Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci	
COBISS.SI-ID	37101154		
5.	Naslov	SLO	KORDIGEL ABERŠEK, Metka. Multikulturalna vzgoja v sodobnem šolskem kurikulumu
		ANG	Multicultural education in the current school curriculum
Opis	SLO	Pravljice so močno sredstvo multikulture vzgoje. To je razlog, zakaj ne smejo izginiti iz sodobnih kurikulumov, saj spodbujajo tako proces inkulturacije kot tudi procesa multikulturalnosti ter tolerance do drugačnih. V zvezi s pravljicami pa se utegne zastaviti vprašanje, ali so pravljice tujih civilizacijskih krogov npr. evropskim otrokom razumljive. Referat predstavlja rezultate empirične raziskave, ki dokazuje, kako slovenski otroci brez težav	

		razumejo etično sporočilo afriške pravljice.
	ANG	Fairy tales must be seen as a tool for encouraging the process of inculturation and the process of multiculturalism. The problem in this context could be the fact that fairy tales from different parts of the world differ from each other. The paper introduces the results of an empirical study on the reception of the African narrative in Slovenia, connected with the ethical component of the fairy tale and proves it can be used as a tool for achieving a greater level of multiculturalism.
Šifra	B.03	Referat na mednarodni znanstveni konferenci
Objavljeno v	KIOULAFAS, Kyriakos Emm. (ur.). Proceedings of the International Conference on Institutional Evaluation Techniques in Education, 30. 6.-2. 7., 2006, Samos Island, Greece. Athens: National and Kapodistrian University of Athens, 2006, str. 45-56, ilustr.	
Tipologija	1.08	Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci
COBISS.SI-ID	14803208	

7. Pomen raziskovalnih rezultatov programske skupine⁶

7.1. Pomen za razvoj znanosti⁷

SLO

Raziskave programske skupine P6-01 56 so bile tesno povezane s priključitvijo naše države Evropski zvezi, saj so se z včlanitvijo za nas odpirala nova vprašanja, povezana s statusom slovenskega jezika. Odnos do tega vprašanja je zelo zapleten in presega ozko jezikovne poglede, tudi sociolingvistične, zato zahteva celostni razmislek, ki prinaša odgovore na vprašanja, povezana z jezikovnimi kompetencami. Slovenija mora skrbno načrtovati položaj jezika na narodnostno mešanih področjih, hkrati pa je skozi ustavo in konkretno delovanje izpričana zavest, da mora jezikovnopolitično delovati tudi na področjih, kjer živijo Slovenci v drugih državah. Pri uveljavljanju določenega strateškega koncepta jezikovne politike mora zato delovati decentralizirano.

V konceptu decentraliziranosti pa je treba izpostaviti še dejstvo, da so v kontekstu raziskovanja nacionalnih jezikov in nacionalnih književnosti centri raziskovanja razpršeni in da so nacionalna središča raziskovanja nekega jezika in njegove književnosti centralna tudi v svetovnem merilu. In kot npr. francoska jezikoslovna znanstvena javnost postavlja standarde kvalitete znanstvenega preučevanja francoskega jezika in njegove književnosti, tako slovenska jezikoslovna in književnovedna znanstvena javnost predstavlja standarde in merila kvalitete raziskovanja slovenskega jezika in književnosti. Analogno s tem pa tudi: vsaka nacionalna skupnost je dolžna v zakladnico svetovnega jezikoslovnega in literarnovednega znanja prispevati znanje o svojem jeziku in o svoji književnosti.

V tej luči pa dobivajo raziskave programske skupine P6-01 56 posebno vrednost, posebno tiste, ki so preučevale besedje slovenskega jezika:

- tako besedje v panonskih govorih;
- narečno besedje za slovar severozahodnoprleškega govora in
- besedje iz zornega kota opredeljevanja odnosa med osrednje- in vzhodnoslovensko jezikovno normo.

Posebne pomena pa je še raziskovanje, ki je bilo usmerjeno v besedotvorna, terminološka, leksikološka in frazeološka vprašanja slovenskega jezika; obdelane so bile lastnosti pridevniških tvorjenk - podlagi gradiva, zajetega v poskusni Besednodružinski slovar slovenskega jezika.

Zgodovina evropske književnosti je nepopolna brez poglavja o slovenski književnosti. V tem okviru je treba izpostaviti preučevanje slovenske dramatike, katerega izsledki kažejo, da zaznamujejo dramatično prvih povojnih let bolj skromni umetniški poskusi, med katerimi pa se najdejo tudi nekatera ambicioznejša dela. Zvrstno se gibljejo med vojno dramo na eni in nadaljevanjem predvojne meščanske drame ter satirične komedije na drugi strani, v nadaljevanju pa se skladno z navodili sorealistične poetike oklepajo vzorcev kmečke drame, ki je navadno nekoliko propagandno obarvana tudi s sodobno tematiko tedanjega socialističnega časa.

Raziskovanje je bilo usmerjeno tudi k pripovedni prozi. V tem kontekstu je treba najprej izpostaviti preučevanje Jančarjeve pripovedne proze, v okviru katerega je bila določena narativna struktura Jančarjevih kratke proze in novel oziroma prepoznan mehanizem, ki v invariantni obliki deluje v besedilih. Drugi del je bil usmerjen k signalom, ki z avtorjevimi glasom in preko izbranega besedja ter skozi poetiko pogleda presejajo posamezna besedila iz korpusa. V okviru za evropsko zgodovino književnosti pomembnih raziskav je treba posebej

izpostaviti še preučevanje sodobne slovenske kratke pripovedne proze, v okviru katere so bila na diahroni in sinhroni ravni obravnavana različna problemska vozlišča sodobne slovenske kratke proze osemdesetih in devetdesetih let 20. st. Preučevanje proze je obsegalo še raziskovanje miselne proze Vladimira Bartola, opravljena je bila raziskava baročne pridige, zatem še vloge stereotipov v sodobni slovenski kratki prozi, mitologizacije v slovenski kratki prozi osemdesetih in devetdesetih let dvajsetega stoletja, pripovedne proze Kajetana Koviča ter literarnega ustvarjanja slovenskih književnic v Avstriji.

ANG

Research of programme group P6-01 56 was tightly connected to EU accession of our country, as by membership new questions connected to status of Slovenian language arose for us. Relation towards this question is very complicated and exceeds tight linguistic views, even socio-linguistic ones, and therefore demands for a complete thought bringing responses to questions connected to language competences. Slovenia has to carefully plan position of languages within nationally mixed areas, and at the same time has to be active in language policy also in areas, where Slovenians live in other countries. Therefore, in establishing a certain strategic concept of language policy, it has to act decentralised.

In the concept of decentralisation, also the fact has to be exposed that, in the context of research on national languages and national literature, research centres are spread and national research centres for some language and its literature are central even in global dimension. And, like e.g. French linguistic scientific public sets quality standards for scientific studies on French language and its literature, also Slovenian scientific language and literature public represents standards and criteria of quality of research on Slovenian language and literature. And, in analogy with this also: every national community is obliged to contribute knowledge on its language and its literature to the threshold of global language and literature science knowledge.

In this light, research by programme group P6-01 56 gets a special value, especially those, who studied texts of Slovenian language:

- such texts in Pannonian speeches;
- inventory of dialectic texts for a dictionary on Northeast Upper Mura speech and
- studies on texts from the point of view of defining the relation between Central and East Slovenian language .

Research directed to word formation, terminological, lexicological and phraseology questions of Slovenian language is of special importance; characteristics of adjective formation – the basis of material composed in the test dictionary of word families in Slovenian language – were tackled.

History of European literature is incomplete without a chapter on Slovenian literature. In this frame, research of Slovenian drama has to be stressed, the discoveries of which show that drama of first post-war years is marked by modest artistic attempts, among which also some ambitious works can be found. The sorts move between war drama on the one side, and continuation of pre-war civil drama as well as satyr comedy on the other side, and in continuation, in accordance with instructions by soc-realistic poetry, are put in brackets by samples of rural drama usually coloured by propaganda of modern themes of the past contemporary socialist times.

Research was directed also towards narrative prose. In this context, first, studies on Jančar's narrative prose have to be emphasised, in the frame of which narrative structure of Jančar's short prose and novels was determined, as well as a mechanism that works in the individual's texts in an invariable form. Second part was directed to signals shining through individual texts of the corpus by the author's voice and through selected texts and the poetry of the view. In the framework of research important for European history of literature, also studies of contemporary Slovenian short narrative prose, in the framework of which on diachronic and synchronic level studies on different problem knots of contemporary Slovenian short prose of eighties and nineties of 20 century have to be emphasised. Studies on prose encompassed also research on mind prose by Vladimir Bartol, research on baroque prodigies was conducted, and then the roles of stereotypes in contemporary Slovenian short prose, mythologisation in Slovenian short prose of eighties and nineties of twentieth century, narrative prose of Kajetan Kovič, as well as literary creativity of Slovenian writers in Austria.

7.2. Pomen za razvoj Slovenije⁸

SLO

V okviru pomena raziskovanja programske skupine P6-0156 moramo najprej omeniti utrjevanje nacionalne identitete in ohranjanje bogastva naravne in kulturne dediščine. Potrjevanje narodnostne in kulturne identitete je v dialektoloških, sociolingvističnih in frazeoloških raziskavah v času globalizacije, ki pomeni prodor jezikov s stotinami milijonov govorcev in t.i.

izumiranje jezikov manj številnih govorcev, izrednega pomena. Z raziskavo interferenc med slovenskim in sosednjimi neslovanskimi jeziki ter sosednjim hrvaškim jezikom se je program vključeval v evropske jezikoslovne ter književnozgodovinske projekte, ki preučujejo jezike in književnosti v stiku.

Raziskovanje slovenske književnosti je za utrjevanje nacionalne identitete in ohranjanje bogastva naravne in kulturne dediščine izjemnega pomena. Raziskave programske skupine P6-0156 so pomembno prispevale k obogatitvi slovenske literarne vede na področjih žanra, sloga, jezika, tematike, ustvarjalnih postopkov. V tem kontekstu velja posebej izpostaviti raziskovanje narativnih postopkov, na osnovi katerih se je v kratki zgodbi zgodil premik od zgodbe k sintezi različnih pomenov in smisla – diskurza, na analizo slogovnih, tematskih in idejnih stikov, ki povezujejo slovensko književnost v Avstriji s to, ki nastaja pri nas, ter na vprašanje ženske literature.

Za razvoj Slovenije in položaj slovenščine v edukacijskem sistemu pa so še posebej pomembne raziskave s področja preučevanja poučevanja slovenščine, ki so bile usmerjene k reševanju dveh vrst vprašanj: prva skupina raziskav je bila usmerjena v merjenje uspešnosti t. i. dvotirne variante na učenca osredinjenega komunikacijskega modela poučevanja književnosti na stopnji, ko je pouk književnosti usmerjen v razvijanje recepcijske sposobnosti predvsem mladinske književnosti. Oblikovan je bil inovativen instrumentarij, za katerega smo pričakovali, da bo mnogo občutljivejši kot klasični vprašalniki in testi znanja, saj je dajal otrokom možnost izražanja literarnoestetskega doživetja in dokazovanja sposobnosti razumevanja in vrednotenja literarnega besedila po posameznih segmentih recepcijske sposobnosti ne le s pomočjo jezikovnih sredstev, ampak tudi s pomočjo nejezikovnih diferenciranih znakov in posrednega upovedovanja s produktivnimi preizkuševalnimi metodami. Evalvacija rezultatov je pokazala, da je na učenca usmerjeni dvotirni komunikacijski model književne vzgoje uspešnejši od klasičnega enotirnega.

Za edukacijski sistem so pomembne tudi literarnodidaktične raziskave, ki so bile usmerjene v problem multikulturnega poslanstva književne vzgoje. Natančno preučevanje etične komponente pravljjskih literarnih besedil, reprezentativnih za kanon zunajcivilizacijskega kroga, in njihova recepcija sta pokazala, da mimetično vživljanje v književne osebe v literarnih besedilih drugih narodov in civilizacij spodbuja sposobnost empatije v drugačen (ne-vajen) način mišljenja in čustvovanja in moralnega razsojanja ter s tem toleranco do drugačnosti. Eksperimentalno preverjanje relevantne vsebine horizonta pričakovanja slovenskih otrok je ugotovilo, da otroci nimajo potrebnih informacij (sodb), pričakovanj, ki bi bile nujno potrebne za razumevanje tujecivilizacijskega pravljjskega besedila. In vendar smo v eksperimentu dokazali, da poznavanje strukturnih značilnosti pravljjske književne vrste ter zakonitosti, na katerih temelji pravljjsko književno dogajanje, otrokom omogoča podoživeti "tuje", "nenavadno" književno dogajanje, idetificirati, kdo v besedilu je nosilec etičnega in kdo njegov protikarakter, in nato ovrednotiti literarno besedilo glede na njegovo etično sporočilo – kar dokazuje, da je pravljjski kanon pomembno sredstvo za razvijanje inkulturacije in multikulturnosti mladih generacij.

Skratka: v okoliščinah evropskega združevanja, ki brez dvoma upošteva kulturne razliknosti, vidimo pomen opisanega raziskovanja v definiranju posebnosti, ki Slovence oblikujejo kot samostojen in na lastni zgodovini utemeljen narodni kolektiv.

ANG

In the framework of research programme group P6-0156, first, we have to mention strengthening of national identity and preservation of threshold of natural and cultural heritage. Confirmation of national and cultural identity is of extraordinary importance in dialectological, socio-linguistic and phraseological research in times of globalisation meaning a breakthrough of languages with hundreds of millions of speakers and so-called extinction of languages with less numerous speakers.

Research on Slovenian literature is of extraordinary importance for the strengthening of national identity. Research by programme group P6-0156 importantly contributed to enrichment of Slovenian literary science in the field of genre, style, language, theme, creative approaches. In this context, research on narrative proceedings, based on which in short story, a movement towards synthesis of different meanings and sense – discourse, analysis of style, thematic and idea contacts connecting Slovenian literature in Austria with the one emerging here, and question of women in literature - happened, has to be especially emphasised. For development of Slovenia and position of Slovenian language in an educational system, research in the field of studying teaching of Slovenian language directed towards resolution of two sorts of questions, were especially important: first group of research was oriented towards measuring of success of so-called two-track options of the communication model of literature teaching directed towards the pupil on a level, when teaching of literature is directed towards development of receptive capabilities of teenage literature mainly. An innovative instrument was formed, and we expected it to be much more sensitive than classic questionnaires and test

knowledge, as it gave children the possibility of expression of their literary aesthetic endowment and proving capability of comprehension and evaluation of literary texts after individual segments of receptive capabilities not only by language means, but also by the help of non-linguistic differentiated signs and mediate telling with productive test methods. Evaluation of results showed that two-track model of literary education directed towards the pupil is more successful than the one-track model.

For an educational system, also research on didactics of literature is important. Exact studying of ethic component of fairy tales' literary texts being representative for the canon of external civilised circle and their reception showed that mimetic familiarisation with literary persons in literature texts of other nations and civilisations enhances capability for empathy into another (unusual) way of thinking and feeling and moral judgement, as well as with tolerance for diversity. Experimental verification proved that knowledge of structural characteristics of fairy tale literature and rules, on which faira tale action is based on, enable children to experience »foreign«, »unusual« literary action, to identify, who in the text is the carrier of ethical and who his counter-character, and then evaluate a text regarding its ethic message – what proves that fairy tale canon is an important means for development of inculturation and multi-culturality of young generations.

In short: in circumstances of European integration that doubtlessly respects cultural diversity, we see the relevance of the described research in defining specialties forming Slovenians as independent national collective based on an own history.

8. Zaključena mentorstva članov programske skupine pri vzgoji kadrov⁹

Vrsta izobraževanja	Število mentorstev	Od tega mladih raziskovalcev
- magisteriji	9	
- doktorati	2	
- specializacije		
Skupaj:	11	0

9. Zaposlitev vzgojenih kadrov po usposabljanju

Organizacija zaposlitve	Število doktorjev	Število magistrov	Število specializantov
- univerze in javni raziskovalni zavodi	2	1	
- gospodarstvo			
- javna uprava			
- drugo		8	
Skupaj:	2	9	0

10. Opravljeno uredniško delo, delo na informacijskih bazah, zbirkah in korpusih v obdobju¹⁰

	Ime oz. naslov publikacije, podatkovne informacijske baze, korpusa, zbirke z virom (ID, spletna stran)	Število *
1.	Koletnik, Mihaela (ur.). SMOLE, Vera (ur.). Diahronija in sinhronija v dialektoloških raziskavah. (Zbirka ZORA, 41). Maribor: Slavistično društvo, 2006 (cobiss.si id: 56199681)	1
2.	Jesenšek, Marko (ur.). Zbirka ZORA (cobiss.si id: 78209280).	s sodelavci: 54; samostojno: 13
3.	Stramljič Breznik, Irena (ur.), Valh Lopert, Alenka (ur.): Jezikovni pogovori iz Sedem dni. Maribor: Založba Pivec, 2007 (cobiss.si	1

	id: 59242753).	
4.	Borovnik, Silvija. Jezik in slovstvo. Področna urednica za področje literarne zgodivine (cobiss.si id: 746756).	10
5.	Štuhec, Miran (ur.). Aristokracija jezika in diha: antologija slovenske esejistike po drugi svetovni vojni. (Knjižna zbirka Beletrina). Ljubljana: Študentska založba, 2005 (cobiss.si id: 21806460).	1
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

*Število urejenih prispevkov (člankov) /število sodelavcev na zbirki oz. bazi /povečanje obsega oz. število vnosov v zbirko oz. bazo v obdobju

11. Vključenost raziskovalcev iz podjetij in gostovanje raziskovalcev, podoktorandov ter študentov iz tujine, daljše od enega meseca

Sodelovanje v programski skupini	Število
- raziskovalci-razvijalci iz podjetij	
- uveljavljeni raziskovalci iz tujine	
- podoktorandi iz tujine	
- študenti, doktorandi iz tujine	
Skupaj:	0

12. Vključevanje v raziskovalne programe Evropske unije in v druge mednarodne raziskovalne in razvojne programe ter drugo mednarodno sodelovanje v obravnavanem obdobju¹¹

<p>Culture 2000 - European heritage in context - Institut fuer Germanistik na Dunaju. Avstrija. Šifra: CLT 2004/A1/AT-280.</p> <p>Parents: training most powerful supporters and guiders of disabled people. Leonardo da Vinci. Šifra: SI/05/B/F/PP-17600.</p> <p>Projekt SLANG MASTER (znotraj programa Socrates Erasmus) - Evropski master program Slovenskega jezika in književnosti.</p> <p>ALPCU (evropski projekt v programu Socrates Lingua 2), ki odkriva in raziskuje jezike Srednje in Vzhodne Evrope; koordinator je bil INALCO iz Pariza.</p> <p>Bilateralni projekt "Hrvaška in slovenska književnost kot sosednji književnosti" - dr. Miran Štuhec.</p>
---

13. Vključenost v projekte za uporabnike, ki potekajo izven financiranja ARRS¹²

<p>Sodelovanje s strokovnimi združenji: Slavistično društvo, Društvo slovenskih pisateljev, Društvo slovenskih književnih prevajalcev, Beletrina, Slovenska matica.</p> <p>dr. Marko Jesenšek - urednik knjižne zbirke Zora.</p>
--

14. Dolgoročna sodelovanja z uporabniki, sodelovanje v povezavah gospodarskih in drugih organizacij (grozdi, mreže, platforme), sodelovanje članov programske skupine v pomembnih gospodarskih in državnih telesih (upravni odbori, svetovalna telesa, fundacije, itd.)

dr. Marko Jesenšek: predsednik Komisije za ocenjevanje učiteljev in pedagoške vede pri Svetu Republike Slovenije za visoko šolstvo, član komisije za mednarodno sodelovanje pri Ministrstvu za zunanje zadeve, član Strokovne komisije za slovenski jezik pri Ministrstvu za kulturo, član slovenske nacionalne komisije UNESCO pri Ministrstvu za visoko šolstvo znanost in tehnologijo, predsednik Komisije za mednarodno in meduniverzitetno sodelovanje ter Komisije za knjižnično informacijski sistem Univerze v Mariboru; predsednik Strokovnega odbora Komisije Maksa Pleteršnika, predsednik Komisije za slovenski jezik Mladi za napredek Maribora.

dr. Silvija Borovnik: članica Komisije za književnost pri Prešernovem skladu Ministrstva za kulturo, članstvo v Upravnem odboru Slovenske matice

15. Skrb za povezavo znanja s slovenskim prostorom in za slovensko znanstveno terminologijo (Cobiss tip 1.04, 1.06, 1.07, 1.08, 1.09, 1.17, 1.18, 2.02, 2.03, 2.04, 2.05, 2.06)¹³

Naslov	KOLETNIK, Mihaela Vinogradniška terminologija na Gomili pri Kogu
Opis	Vinogradniška terminologija na Gomili pri Kogu ohranja trdno slovensko izrazje. Primerjava popisanega besedja s SSKJ in Pleteršnikovim slovarjem je pokazala, da je prvi siromašnejši, saj nekaterih besed sploh nima, pri drugih pa so v primerjavi s Pleteršnikom izpuščeni posamezni pomeni.
Objavljeno v	Vinogradniška terminologija na Gomili pri Kogu. V: JESENŠEK, Marko (ur.), VRBNJAK, Viktor (ur.). Borkov zbornik : [referati s simpozija], (Zbirka Piramida). Maribor: Slavistično društvo, 1996 [i. e. 1997], str. 91-104.
COBISS.SI-ID	5717768

16. Skrb za popularizacijo znanstvenega področja (Cobiss tip 1.05, 1.21, 1.22, 2.17, 2.19, 3.10, 3.11, 3.12)¹⁴

Naslov	Kratka zgodovina slovenskega jezika : TV Slovenija
Opis	Prispevek v TV filmu je posvečen ovrednotenju vzhodnoslovenskega knjižnega jezika. Osvetljuje nastanek, razvoj, prostorski okvir ter zaton prekmurskega knjiženega jezika in njegove vzhodnoštajerske različice, vpetost v razvojni lok slovenskega knjižnega jezika od Brižinskih spomenikov do sredine 19. stol. Pri tem gre za nove raziskave zgodovine jezika, ki so bile širši javnosti preko televizije predstavljene prvič, saj se je šele v zadnjih desetletjih potrdila teorija o dveh knjižnih normah.
Objavljeno v	POGORELEC, Breda, GRDINA, Igor, TOPORIŠIČ, Jože, ZORKO, Zinka, ŠIVIC-DULAR, Alenka, MERŠE, Majda, NOVAK, France, JESENŠEK, Marko, STABEJ, Marko, AHAČIČ, Kozma. Kratka zgodovina slovenskega jezika : TV Slovenija, 1. program. Ljubljana, 2006.
COBISS.SI-ID	25243949

17. Vpetost vsebine programa v dodiplomske in podiplomske študijske programe na univerzah in samostojnih visokošolskih organizacijah v letih 2004 – 2008

1.	Naslov predmeta	Koletnik, Mihaela Slovenska dialektologija; Pregled slovenske dialektologije Dialektologija, Sinhronija slovenskega jezika, Sinhronija slovenskega jezika - ozko strokovni del
	Vrsta študijskega programa	UNI Slovenski jezik s književnostjo Podiplomski program - magistrski Slovenski jezik in književnost smer: Jezik

	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
2.	Naslov predmeta	Jesenšek, Marko Zgodovina slovenskega knjižnega jezika Razvoj slovenskega jezika Stara cerkvena slovanščina Zgodovina slovenskega knjižnega jezika, konzonantizem in morfologija Slovenski jezik
	Vrsta študijskega programa	UNI Slovenski jezik s književnostjo -- enopredmetni in dvopredmetni Uni Slovenski jezik s književnostjo - enopredmetni Slovenski jezik
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta ELTE Budimpešta, Madžarska
3.	Naslov predmeta	Stramljič Breznik, Irena Slovenski knjižni jezik II - Skladnja Slovenski knjižni jezik III - Besedotvorje s frazeologijo
	Vrsta študijskega programa	UNI Slovenski jezik s književnostjo - enopredmetni in dvopredmetni
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
4.	Naslov predmeta	Rajh, Bernard Slovenski jezik I - IV Izbirne vsebine iz jezikoslovja
	Vrsta študijskega programa	UNI Razredni pouk Slovenski jezik s književnostjo - enopredmetni
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
5.	Naslov predmeta	Borovnik, Silvija Slovenska književnost III in IV Novejša slovenska književnost Književnost slovenskih avtoric
	Vrsta študijskega programa	UNI Slovenski jezik s književnostjo Podiplomski - magistrski Slovenski jezik in književnost, smer:

		Književnost
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
6.	Naslov predmeta	Štuhec, Miran Slovenska književnost IV
	Vrsta študijskega programa	UNI Slovenski jezik s književnostjo - enopredmetni in dvopredmetni
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
7.	Naslov predmeta	Kordigel Aberšek, Metka Splošna književnost Dodaktika slovenskega jezika in književnosti. Mladinska književnost - izbirni
	Vrsta študijskega programa	UNI Razredni pouk
	Naziv univerze/ fakultete	Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

18. Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja:

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visoko-šolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☒	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☒	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☒	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☒	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☒	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☒	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☒	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☒	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☒	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☒	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☒	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☒	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☒	☐	☐	☐	

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega programa v obdobju 2004-2008

G.03.02.	dejavnosti					
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☐	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete	☐	☐	☐	☐	
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj	☐	☐	☐	☐	
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva	☐	☐	☐	☐	
G.09.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	

Komentar¹⁵

--

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja, za objavo 5., 6. in 7. točke na spletni strani <http://sicris.izum.si/> ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki

Podpisi:

vodja raziskovalnega programa		zastopniki oz. pooblaščen osebe raziskovalnih organizacij in/ali koncesionarjev
Metka Kordigel Aberšek	in/ali	Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Univeza v Mariboru Filozofska fakulteta

Kraj in datum:

Maribor

14.4.2009

Oznaka poročila: ARRS_ZV_RPROG_ZP_2008/643

¹ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja ter rezultate in učinke raziskovalnega programa. Največ 21.000 znakov vključno s presledki (približno tri in pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

² Največ 3000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

³ Samo v primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega programa, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega programa. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Navedite največ pet najpomembnejših znanstvenih rezultatov programske skupine, ki so nastali v času trajanja programa v okviru raziskovalnega programa, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov v slovenskem in angleškem jeziku (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki) v slovenskem in angleškem jeziku, navedite, kje je objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote. Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani <http://sicris.izum.si/>.

PRIMER (v slovenskem jeziku):

Naslov: Regulacija delovanja beta-2 integrinskih receptorjev s katepsinom X;

Opis: Cisteinske proteaze imajo pomembno vlogo pri nastanku in napredovanju raka. Zadnje študije kažejo njihovo povezanost s procesi celičnega signaliziranja in imunskega odziva. V tem znanstvenem članku smo prvi dokazali... (največ 600 znakov vključno s presledki)

Objavljeno v: OBERMAJER, N., PREMZL, A., ZAVAŠNIK-BERGANT, T., TURK, B., KOS, J.. Carboxypeptidase cathepsin X mediates $\beta 2$ - integrin dependent adhesion of differentiated U-937 cells. *Exp. Cell Res.*, 2006, 312, 2515-2527, JCR IF (2005): 4.148

Tipologija: 1.01 - Izvirni znanstveni članek

COBISS.SI-ID: 1920113 [Nazaj](#)

⁵ Navedite največ pet najpomembnejših družbeno-ekonomsko relevantnih rezultatov programske skupine, ki so nastali v času trajanja programa v okviru raziskovalnega programa, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov v slovenskem in angleškem jeziku (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki) v slovenskem in angleškem jeziku, izberite ustrezen rezultat, ki je v Šifrantu raziskovalnih rezultatov in učinkov (Glej: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/sif-razisk-rezult.asp>), navedite, kje je rezultat objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote. Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani <http://sicris.izum.si/>. [Nazaj](#)

⁶ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si> [Nazaj](#)

⁷ Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

⁸ Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

⁹ Za raziskovalce, ki niso habilitirani, so pa bili mentorji mladim raziskovalcem, se vpiše ustrezen podatek samo v stolpec MR [Nazaj](#)

¹⁰ Vpisuje se uredništvo revije, monografije ali zbornika v skladu s Pravilnikom o kazalcih in merilih znanstvene in

Zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega programa v obdobju 2004-2008

strokovne uspešnosti (Uradni list RS, št. 39/2006,106/2006 in 39/2007), kar sodi tako kot mentorstvo pod sekundarno avtorstvo, in delo (na zlasti nacionalno pomembnim korpusu ali zbirki) v skladu z 3. in 9. členom istega pravilnika. Največ 1000 znakov (ime) oziroma 150 znakov (število) vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹¹ Navedite oziroma naštejite konkretne projekte. Največ 12.000 znakov vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹² Navedite konkretne projekte, kot na primer: industrijski projekti, projekti za druge naročnike, državno upravo, občine ipd. in ne sodijo v okvir financiranja pogodb ARRS. Največ 9.000 znakov vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹³ Navedite objavo oziroma prevod (soobjavo) članov programske skupine strokovnega prispevka v slovenskem jeziku, ki se nanaša na povezavo znanja s slovenskim prostorom in za slovensko znanstveno terminologijo (Cobiss tip 1.04, 1.06, 1.07, 1.08, 1.09, 1.17, 1.18, 2.02, 2.03, 2.04, 2.05, 2.06). Napišite naslov (največ 150 znakov vključno s presledki), kratek opis (največ 600 znakov vključno s presledki), navedite, kje je objavljen/a (največ 500 znakov vključno s presledki) ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote. [Nazaj](#)

¹⁴ Navedite objavo oziroma prevod (soobjavo) članov programske skupine, povezano s popularizacijo znanosti (Cobiss tip 1.05, 1.21, 1.22, 2.17, 2.19, 3.10, 3.11, 3.12). Napišite naslov (največ 150 znakov vključno s presledki), kratek opis (največ 600 znakov vključno s presledki), navedite, kje je objavljen/a (največ 500 znakov vključno s presledki), ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote. [Nazaj](#)

¹⁵ Komentar se nanaša na 18. točko in ni obvezen. Največ 3.000 znakov vključno s presledki. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-ZV-RPROG-ZP/2008 v1.00a